

ชาวนามืออาชีพ “ต้อง” คิดเก่ง ทำเป็น เห็นอนาคต

เมื่อวันอังคารที่ 6 พฤษภาคม 2556 ที่ผ่านมา สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ได้เข้าร่วมจัดเวทีกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน เรื่อง “การเรียนรู้ของชาวนาสู่การยกระดับสมรรถนะเป็นชาวนามืออาชีพ: คิดเก่ง ทำเป็น เห็นอนาคต” อันเป็นเวทีย่อยภายใต้การประชุมวิชาการ “อภิวัดนักการเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย” ณ อิมแพค เมืองทองธานี พร้อมด้วยวิทยากร 5 ท่าน ได้แก่ รศ.จุฬาทิพย์ ภักธราวาท คุณแก่นคำกล้า พิลาน้อย คุณอดุลย์ ไคลนพันธ์ คุณอรุษา นวราช และคุณวิชัย เมฆดำ โดยมีผู้เข้าร่วมฟังร่วมร้อยคน และดำเนินรายการโดย คุณพกามาศ ธนพัฒน์พงษ์

50 คนสหกรณ์

ลำดับแรก ผู้ดำเนินรายการได้เรียนเชิญ รศ.จุฑาทิพย์ ภักธราวาท พูดถึงปัญหาของชาวนาที่เป็นข้อมูลจากชุดงานวิจัย

รศ.จุฑาทิพย์ ภักธราวาท

ประเด็นท้าทายที่ต้องได้รับการแก้ไขคือ คนไทยรุ่นใหม่ไม่ยอมทำนา รวมทั้งคนรุ่นเก่าที่เป็นพ่อแม่ปู่ย่าตายายก็ไม่อยากให้เด็กรุ่นใหม่ทำนาด้วย จึงพยายามส่งลูกหลานไปร่ำเรียนโดยคาดหวังให้เป็นเจ้าคนนายคน โจทย์วิจัยที่ทาง สสค.มอบหมายให้ทีมวิจัย สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

ดำเนินการในช่วงเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ก่อให้เกิดผลลัพธ์หลักสู่เกษตรกรชาวนามีอาชีพและการทดลองใช้หลักสูตรในโรงเรียนลูกชาวนาที่โดยคาดหวังจะขยายผลเพื่อใช้ในการยกระดับสมรรถนะชาวนาที่คิดเก่ง ทำเป็น เห็นอนาคต ซึ่งจะเป็นเมล็ดพันธุ์แห่งความหวังของไทย ในการสืบสานตำนานที่คนโบราณพูดต่อกันมาว่า “ข้าวคือชีวิตและจิตวิญญาณไทย”

เหตุผลความจำเป็นอีกหลายประการที่คนไทยต้องรู้ ประเด็นแรก ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับที่ 1 ของโลกมานาน เพิ่งตกอันดับไปเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมาให้กับอินเดียและเวียดนาม คำถามคือเพราะอะไร ประเด็นที่สอง ไทยผลิตข้าวมากเป็นอันดับ 6 ของโลกและเราบริโภคข้าวภายในประเทศเองไม่ถึงครึ่ง ส่งข้าวออกขายต่างประเทศ ประมาณร้อยละ 60 แต่เนื่องจากปริมาณการซื้อขายในตลาดข้าวโลกมีเพียงร้อยละ 6 ของการผลิตในแต่ละช่วงเวลา

เรื่องนี้ชาวนาไม่ค่อยรู้ นักพัฒนาไม่รู้ไม่ได้ทำอะไร ส่วนนักเศรษฐศาสตร์เข้าใจเพราะเรื่องนี้ย่อมส่งผลต่อความผันผวนของราคาตามหลักอุปสงค์-อุปทาน เช่น ถ้าผลผลิตข้าวออกมามากๆ ราคาข้าวในปีนั้นก็จะมีราคาต่ำ เพราะในตลาดมีความต้องการซื้อน้อยกว่าความต้องการขาย แต่คนส่วนใหญ่ไม่เอาตรงนี้มาพิจารณา จึงเป็นที่มาว่าทำไมชาวนาทำนาแล้วไม่ได้นา มีแต่ภาระหนี้สินและความยากจน

ข้อมูลจากการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาของชาวนามี สองด้านคือ

- ปัญหาจากตัวชาวนาเอง เช่น ขาดเมล็ดพันธุ์ที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูง ข้อมูลชี้ว่า ไทยผลิตข้าวได้ประมาณ 400 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่เวียดนามผลิตได้ประมาณ 1000 กิโลกรัมต่อไร่ ทำให้ต้นทุนต่อหน่วยแตกต่างกันมาก ผลคือการแข่งขันกับเวียดนามเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาการถูกเอาเปรียบจากราคา ปัจจุบัน

ผู้เข้าร่วมเสวนาให้ความสนใจกันอย่างเนืองแน่น

การผลิตสูง

• ปัญหาจากภายนอก ซึ่งชาวนา แก้ปัญหาเองไม่ได้ ตัดสินใจเองไม่ได้ เช่น เรื่องน้ำ ทำไม่รัฐบาลไม่ช่วยสร้างเขื่อนหรือ คูคลองระบายน้ำ ปัญหาเรื่องกฎหมายเข้าไม่ถึง จึงทำให้เกิดการโกงราคาขายข้าว หรือ มีการลักลอบนำเข้าสารเคมีที่เป็นอันตราย เข้ามาจำหน่าย ปัญหาโครงสร้างตลาดที่มี ผู้ส่งออกน้อยราย ซึ่งส่งผลต่อการกำหนด ราคาข้าวเปลือก ที่ไม่เป็นธรรมกับชาวนา

โจทย์เรื่องการส่งออกมีหลายประการ ต่อข้อคำถามที่ว่าทำไม ชุมชนุมนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทยจึง ไม่สามารถส่งออกข้าวได้ ข้อมูลจากการวิจัยชี้ว่า ถ้าจะส่งออกข้าว จะต้องปรับปรุงในเรื่องต่างๆดังนี้ (1) ทำให้ได้มาตรฐานสากลก่อน (2) ระบบ การบริหารจัดการต้องมีประสิทธิภาพต้องสูง ทัดเทียมกับเหล่ามืออาชีพ และ (3) ต้องมี พันธมิตรเพื่อที่จะสามารถผ่านมาตรการ กีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers)

ช่วงที่ สสค. ให้เราทำงานวิจัยสองปี เราได้เครือข่ายครู เครือข่าย ชาวนา และ ชุด ความรู้ที่จะช่วยยกระดับขีดความสามารถ ให้ชาวนา มีคุณลักษณะ “คิดเก่ง ทำเป็น เห็นอนาคต” โดย ต้องทำให้ชาวนาเข้าใจ อาชีพ เข้าใจชีวิต ชาวนาต้องสามารถสร้าง สมดุลในการประกอบอาชีพและการดำเนิน ชีวิตให้ได้ ชาวนาต้องใส่ใจสุขภาพ ต้องรักสิ่งแวดล้อม ต้องรู้เท่าทัน ต้องมีภูมิคุ้มกัน ต้อง มีการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระ ต้องรู้จักการ พึ่งพาและร่วมมือกัน ต้องรวมกลุ่ม ต้องสร้าง เครือข่าย ต้องสร้างอำนาจต่อรอง ต้องมีการ บริหารจัดการทรัพย์สินและหนี้สินอย่างชาญ ฉลาด ต้องมีวิธีการผลิตที่สร้างสรรค์ อาจจะ ต้องมีทางเลือกของเราเอง ไม่เข้าสู่กระแสที่ เค้าจัดระเบียบไว้ให้เราถูกเอาเปรียบ ต้อง มีการออมการสะสมทุน เข้าถึงแหล่งทุน ได้เหมาะสม ต้องมีการใช้ปัจจัยการผลิต อย่างชาญฉลาด ต้องมีการเก็บเกี่ยวอย่างมี คุณภาพ และต้องเข้าไปสู่การค้าที่เป็นธรรม

คุณพกาภาศ ธนพัฒนพงษ์

ขอบคุณ รศ.จุฑาทิพย์ค่ะ อาจารย์ได้ เปิดประเด็นไว้น่าสนใจให้เราติดตามว่า ใน ส่วนวิถีชีวิตของชาวนาน่าจะมีความสุขใน การประกอบอาชีพ แต่โดยโครงสร้างของ ปัญหาทำให้เบี่ยงเบนไป อะไรคือปัญหา ต้นทุน เมล็ดพันธุ์ ที่นา ฯลฯ

ลำดับต่อไปถาม คุณแก่นคำกล้า ว่า ทำไมเลือกเข้ามาใช้ชีวิตเป็นชาวนาอินทรีย์ คุณธรรม อะไรทำให้คิดแบบนั้น แล้วที่ว่า เมล็ดพันธุ์ทำให้ราคาข้าวดีขึ้น ตรงนี้ยาก หรือไม่สำหรับคุณเกิดคำถาม

คุณแก่นคำกล้า พิลาณ้อย

คนส่วนใหญ่ มักบอกลูกหลานอย่าเป็น ชาวนา มันทุกขยากลำบาก พอลูกหลานไป โรงเรียน ครูก็มักจะสอนว่าอย่าเป็นชาวนา ต้องเรียนสูงๆ มีการศึกษาสูงๆ ไปเป็นเจ้าคน นายคน ทุกคนใส่ความคิดแบบนี้ แต่พออยู่ ว่าผมเห็นว่า ถ้าการเป็นชาวนายากลำบาก แล้วอะไรสบาย จะทำอาชีพอะไรก็ตามล้วน มีความลำบากอยู่ในตัวทั้งสิ้น สำคัญที่ว่าเรา มีใจรักสิ่งนั้นหรือไม่ เราเลือกจะทำสิ่งที่ดีมี คุณค่าหรือไม่ ผมมองว่าอาชีพชาวนาไม่ได้

ไร้คุณค่า ลำบากก็จริง คิดดีๆ แล้ว การเป็น เกษตรกร หากใจถึง หากเข้าถึง เข้าใจใน สาระในแก่นสารของอาชีพเกษตรกรรม จะ พบว่าอาชีพชาวนาสบายไม่ได้เพื่ออาชีพอื่น

อย่างนาที่ผมทำก็พัฒนาไปเรื่อยๆ เพราะดินเราไม่ดึกดำบรรพ์ มีความกันดาร ดังนั้น การที่เราจะตัดสินใจเป็นชาวนาบนสภาพ ดินที่ไม่เหมาะสม ค่อนข้างลำบาก จะเป็น ชาวนา จะยกระดับอาชีพ ต้องเริ่มจากการ มีใจ มีไฟ ถึงจะมีมันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เราต้องเอาใจใส่ มีการศึกษาเรียนรู้พัฒนา เรื่อยๆ ก็จะเป็นชาวนามืออาชีพ และคำว่า ชาวนารุ่นใหม่ไม่ได้หมายถึงอายุ ใครก็เป็น ชาวนาได้ เพราะชาวนารุ่นใหม่คือชาวนาที่มี การคิด การวางแผน การสังเกต การพัฒนา องค์ความรู้ นี้คือชาวนารุ่นใหม่

คุณพกาภาศ ธนพัฒนพงษ์

ทราบว่ามีกรมการอนุรักษ์และ ปรับปรุงพันธุ์ข้าวใหม่ในนาของของคุณ เกิดคำถาม ไม่ทราบทำไมถึงให้ความสำคัญ

คุณแก่นคำกล้า พิลาณ้อย

เริ่มแรกผมคิดถึงความมั่นคงทางอาหาร ผมได้พิจารณาจนตกผลึกเป็นคำสามคำ วิถี หน้าที่ และ อาชีพ ในกิจกรรมเดียวเราต้อง รู้และแยกแยะทั้งสามบริบทให้ได้ อย่างสม กัน เพราะถ้าผสมกันจะเหลือเป็นอาชีพ วิถี คือ สิ่งที่ทำเพื่อความมั่นคง หน้าที่ คือสิ่งที่ ทำให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ขึ้น ส่วนอาชีพ คือ สิ่งที่ทำเพื่อความมั่งคั่ง มีรายได้พอกับราย จ่ายหรือให้เหลือ เมื่อใดก็ตามที่เริ่มสับสน ในจิตใจ เริ่มเอาอาชีพไปเกาะวิถีหรือเอา อาชีพไปเกาะหน้าที่ เช่น เมื่อครูไม่รู้หน้าที่ เอาหน้าที่ไปทำเป็นอาชีพ ก็จะเป็นนักศึกษา เป็นลูกค้า เห็นวิชาเป็นสินค้า ทำการเรียน การสอนเพื่อรายได้ โดยไม่ได้ใส่ใจการเรียน การสอนว่าลูกศิษย์จะมีความรู้มากน้อย เพียงใด ชาวนาก็เช่นกัน หากเห็นสิ่งที่ตน ทำเป็นแค่เพียงอาชีพ มีปุ๋ยเคมีอะไรก็ใส่ไป ยาวอะไรที่ทำให้ได้ผลผลิตสูงก็ใส่เข้าไป เพื่อ

ที่จะทำให้ได้ผลผลิต เช่น ใส่เคมีเข้าไป โดย ลืมว่าเรามีหน้าที่ผลิตของดีๆ ให้คนอื่นกิน สุดท้ายผลผลิตที่ไม่ปลอดภัย ตัวเองก็ได้โรคร้ายกลับมา ถามว่าคุ้มกันหรือไม่ มันไม่คุ้ม

คุณพกา มาศ สุนพัฒน์พงษ์

ผลสำเร็จของการเรียนรู้การเป็นชาวนา มีอาชีพตรงนี้ ถ้าจะถ่ายทอดให้เวทีนี้ จะ ถอดหรือแบ่งปันอะไรบ้าง

คุณแก่นคำกล้า พิลาณ้อย

ผมทำเรื่องข้าว นอกจากความมั่นคงทางอาหาร ต่อมาเพื่ออนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองเอาไว้ให้คนรุ่นหลัง นอกจากนี้ “ข้าวเป็นวัตถุดิบที่มีชีวิต” ยังอยู่ในแปลงนาทำไมเราไม่รักษาเอาไว้ ผมจึงอยากอนุรักษ์ไว้ เพื่อให้คนได้เห็น อีกอย่าง คือ ผมอยากพัฒนาพันธุ์ข้าวเพื่อชาวนาและผู้บริโภค ไม่มองผู้แปรรูปเท่าไร เพราะยังงั้นเขาก็ได้กำไร คนกลางเขามีศักยภาพในการทำอะไร แต่คนต้นน้ำ น้อยคนจะมาคิด หลายคนปลูกข้าว คิดต้นทุนทุกอย่าง แต่ลืมคิดค่าแรงตัวเอง แต่การเสียสละค่าแรงของตัวเองเพื่อ ให้คนอื่นได้อยู่ได้กินคือมูลค่าของชีวิตของ จิตวิญญาณที่ชาวนามอบให้แก่สังคม มากไปกว่านี้ ชาวนาไม่เห็นคุณค่าอาชีพตัวเอง ทำให้อาชีพชาวนาลดน้อยลง ปัจจุบันอายุเฉลี่ยอาชีพคือ 50 ปี สุดท้ายผมพัฒนาพันธุ์ข้าวเพื่อที่จะให้ได้คุณค่า โภชนาการที่สูงขึ้น รสชาติ จำนวนการผลิตที่เพียงพอคนกิน ทุกคนควรได้กินข้าวอินทรีย์ราคาไม่แพงและคนปลูกไม่เดือดร้อน หากเป็นอย่างปัจจุบันนี้ ถ้าข้าวอินทรีย์ราคาตกเมื่อไร หมายถึงคนกินได้กินข้าวถูก คนปลูกเดือดร้อนมาก ถ้าราคาข้าวเพิ่ม คนปลูกพอมีกิน คนกินเดือดร้อน คนตรงกลางสบาย ดังนั้นการ พัฒนาพันธุ์ข้าวของผม เพื่อทุกคนทุกฝ่าย ปัจจุบันข้าวพื้นเมือง ผมอนุรักษ์ไว้มากกว่า 150 ชนิด เราไม่ได้ทำแค่การอนุรักษ์ แต่ได้ประโยชน์ในทางการตลาด แถมนยังได้ฐานข้อมูลเรื่องพันธุ์กรรมของข้าว

ไม่จำเป็นว่าทุกคนต้องทำได้เหมือนผม แต่ทุกคนอาจจะเก่งแตกต่างกันไป แต่ขอให้ได้มีโอกาสแชร์ความรู้ มันจะเป็นประโยชน์ของแต่ละคน การเป็นชาวนาเดี่ยวๆ ก็เหมือนวิ่งสู่วิ่งสู่นามรบเดี่ยวๆ เป็นอะไรมาตายเดียว เราจึงต้องเกาะกลุ่มกันเพื่อศักยภาพในการ ต่อรองกับตลาด

คุณพกา มาศ สุนพัฒน์พงษ์

มาที่คุณอดุลย์ผู้เผชิญกับปัญหาหาคา ข้าวตกต่ำ ทำนาข้าวไม่ได้ราคา ทำไม่ถึงได้ สามารถแก้ปัญหา เรียนรู้ ยกระดับคุณค่า สร้างมูลค่าเพิ่มได้สำเร็จ

คุณอดุลย์ โกลนพันธ์

ผมเป็นชาวนา เวลาผมไปขายข้าว ผมถามเจ้าของโรงสีว่าซื้อเท่าไรถ้าแก่ เวลาเราอยากได้กลับกลับมา ปกติเมื่อก่อนกลับ มันเงินของเรา เราก็กินว่าขายเท่าไรถ้าแก่ เลยเกิดคำถามว่า เราทำมาทั้งปี ให้เขากำหนดราคา นี่เพราะเราใจกว้างให้เขากำหนดอย่างนั้นหรือ จนกระทั่งมาเจออาจารย์จุฑาทิพย์ก็มีความหวังว่าอาจารย์จะพามาขายข้าวหรือจะขายข้าวให้ได้ราคาดี แต่พอได้เจอแล้วทำให้ได้มองตัวเอง ทำไมไม่พัฒนาตัวเองให้สามารถกำหนดราคาเองได้ ที่เราขนข้าวไปให้ถ้าแก่เพราะเราไม่มีไปไซหรือไม่มี ซึ่งก็ใช่ ดังนั้นเราเลยลองทำ ปีแรกเราลองทำแบรนด์ ข้าวคุณธรรม กับทางสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ก็เอาเข้าห้างเลย แปรรูปด้วยโรงสีเล็ก ข้าวก็คัดมือ แต่ก็ยังเจอปัญหาอีกว่า ถ้าเรามีข้าวหอมมะลิก็ถามหาข้าวแดง ถ้ามีข้าวหอมมะลิแดงก็ถามหาข้าวนิล ต่อมา

เมื่อได้มาสัมมนากับอาจารย์ และได้ฟังผู้บริหารเครือซิเมนต์ไทย เลยได้รู้ว่า ทำไมเค้าไม่ซื้อของเรา เลยไปคุยกับคุณเกิดคำกล้า หาสิ่งที่โรงสีใหญ่ๆ ทำไม่ได้ คือ ข้าวหลายสายพันธุ์ และคนอื่นๆ ไม่มี เอา 150 สายพันธุ์มาขาย ขายแค่สายพันธุ์ละ 1 บาท กิโลกรัมละ 150 บาท ต้นละ 150,000 บาท

ต่อมา อาจารย์จากมหาวิทยาลัยมหิดล สนใจข้าวคุณธรรมและค้นพบว่าข้าวของเรา บางสายพันธุ์มีสารต้านอนุมูลอิสระมากกว่าผลไม้ที่วางๆ ที่นำเข้าจากต่างประเทศเลยขายข้าวด้วยระบบเกษตรอินทรีย์คู่กับงานวิจัย ผลคือ ไปรุ่ง ทำในนามข้าวคุณธรรมก็ไปได้ ก็ติดตลาด

ตอนนี้ เราได้พัฒนาระบบข้าวอินทรีย์ คือ (1) รับรองพื้นที่การผลิตทั้งหมด (2) เรา รู้ที่นาของสมาชิกทั้งหมด และ (3) ใครจะสั่งซื้อข้าวกับเราต้องสั่งข้าวล่วงหน้า ไม่งั้นไม่ปลูกให้ ทำให้ตอนนี้เราสามารถกำหนดอนาคตก่อน แล้วค่อยปลูก ที่เราทำได้ไม่ใช่เพราะเราหยัง แต่เราชัดเจนในตัวเองว่า (1) เราชัดเจนว่ามีรับรอง ได้มาตรฐาน (2) ทำเกษตรอินทรีย์ (3) รับรองว่ามีข้าวขาย และ (4) ไม่โอนเงินเราไม่ปลูกให้ เวลาผ่านไป 7 ปีที่ทำมา ผมถือว่าประสบความสำเร็จ จากนับหนึ่งไม่เห็นอนาคต ตอนนี้กำหนดอนาคตเองได้ แล้วค่อยปลูกข้าว เรามีชาวนา 160 คน ปลูกข้าว 4,134 ไร่ได้ผลผลิตข้าวคุณธรรมประมาณปีละ 1.5ตัน และมีการ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้มีชีวิต โดยการสนับสนุน จาก สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ และ สกว. แต่ละปี มีคนสนใจเข้ามาเรียนรู การปลูกข้าวอินทรีย์คุณธรรม มากกว่า 1,000 คน

คุณพกา มาศ สุนพัฒน์พงษ์

เราได้เห็นภาพว่าการตลาดที่เราไปพึ่งพาคนอื่น กับการตลาดที่เราได้กำหนดเอง ไปสู่เป้าหมายเอง โดยมีกลไกในการรวมกลุ่ม มีพันธุ์ข้าวที่ดี มีการคาดการณ์ที่ดี ประสบความสำเร็จแน่นอนต่อไปจะเป็นนักธุรกิจที่หลายๆ คน

รู้จักกันดี แต่ทำไมถึงสนใจเกษตรกรอินทรีย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโมเดลข้าวคุณธรรม นักธุรกิจมองมุมไหน เรื่องประโยชน์หรือกำไร อะไรอย่างไร จึงถามคุณอรุษาว่าทำไมสนใจ และเข้ามาสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์

คุณอรุษา นวราช

ที่สนใจเพราะว่ามันโยงกับธุรกิจที่ทำอยู่คือสวนพรานสามพราน มีลูกค้าเข้ามารับประทานอาหารหลายร้อยคน เราอยากให้ได้ทานอาหารดีๆ ผักผลไม้ข้าวอินทรีย์ เป็นจุดขายของโรงแรมด้วย เราเลยอยากหาวัตถุดิบ แต่ถ้าปลูกเองพื้นที่ของเราไม่ค่อยเยอะเท่าไร และเราก็ไม่ใช่มีอาชีพ ลองมองรอบๆ ตัวเราก็เลยเจอเกษตรกร ตอนนั้นเชิญอาจารย์มาด้วย เราพบคนจากหลายๆ ที่ เราเลยอยากซื้อวัตถุดิบ แต่แทบทุกคนทำเกษตรเคมี ดั่งที่ทราบกันว่านครปฐมเป็นแหล่งใช้สารเคมีมาก ถ้าเราต้องการผลผลิตอินทรีย์จากคนรอบๆ เราก็จำเป็นต้องพัฒนาคน ในตอนนั้นหลายคนอยากปลูกอยากทำเกษตรอินทรีย์แต่อาจจะไม่มีตลาดหรือไม่มีความมั่นใจ ตรงนี้เป็นจุดเริ่มต้น โชคดีที่ได้เจออาจารย์จุฑาทิพย์เลยได้ทำวิจัย และทำให้เราได้คุยกับเกษตรกร จากนั้นเราได้ตั้งพันธมิตรร่วมซึ่งต่อมาเกิดเป็นกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ทำเป็นรูปแบบตลาดสุขใจ เป็นตลาดนาร่องสำหรับขายผลผลิตจากเกษตรกรอินทรีย์ ส่วนที่ว่าเราสนับสนุนกลุ่มข้าวคุณธรรมน่าจะเป็นเรื่องการสั่งซื้อข้าวมากกว่า เพราะที่จริงเราน่าจะไปเรียนรู้จากเขามากกว่า

54 คนสภกรณ

คุณพกาภาศ สนพัฒนพงษ์

ถ้าเป็นกรณีนักธุรกิจทั่วๆ ไป หากจะเข้ามาสนับสนุน ในมุมมองของคุณอรุษา เค้าจะมีส่วนเชื่อมโยงอย่างไร ช่วยอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะผลักดันให้ราคาสินค้าการเกษตรมันสูงขึ้น

คุณอรุษา นวราช

ผมคิดว่านักธุรกิจย่อมมีเกษตรกรอยู่รอบข้างอยู่แล้ว โดยสนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่นั้นแหละให้เกษตรกรอินทรีย์ แล้วเราก็เป็นลูกค้าเอง เช่น พนักงานของเรารับประทานอาหารพวกนี้เอง อันนี้คือสิ่งที่เราทำอยู่ เพราะคิดว่าไม่สามารถสนับสนุนใครในพื้นที่ไกลๆ ได้ สิ่งนี้เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ซื้อกับผู้ขายในระยะยาว ให้สังคมดีขึ้น เกษตรอินทรีย์เป็นวิถีชีวิตอยู่แล้ว หากมองเป็นอาชีพคงไปได้แต่ไม่ยั่งยืน ดังนั้นคิดว่าการทำให้ธุรกิจไปได้ ชุมชนไปได้ ก็น่าจะเป็นสิ่งที่ดีกว่า ที่พูดมานั้นเป็นวิถีชีวิตแบบไทยๆ เกษตรอินทรีย์ไม่ใช่เรื่องใหม่ ทุกวันนี้เราแค่กลับมาใช้ชีวิตที่ดีควรจะเป็น วิถีชีวิตแบบไทยๆ คำว่าพอเพียงไม่เป็นแค่ลักษณะเรื่องกินอยู่ไปวันๆ แต่อาจมาทำธุรกิจได้ด้วย ผมได้ไปดูงานกลุ่มข้าวคุณธรรมในเรื่องการรวมกลุ่ม เป็นหัวใจของการทำเกษตรอินทรีย์ เพราะการทำเป็นกลุ่มก่อนมันไปได้ดีกว่า มีแบรนด์ชัดเจน เรื่องนี้เป็นสิ่งที่อยากให้เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนครปฐมได้เห็น ผมจึงได้พา กลุ่มชาวนาภายใต้เครือข่ายของเรา กว่า 30 คน ไป เรียนรู้ กับชาวนาคุณธรรม และกำลังขยายผล ไปสู่ ภาคอื่นๆ ด้วย โดยพบว่าความร่วมมือของชาวนาคุณธรรมเป็นเรื่องของจิตวิญญาณที่ทุกคนสามารถสัมผัสได้ ไม่ใช่แค่ข้าวอินทรีย์ แต่เป็นเรื่องคนได้มาเจอคน ทำให้สัมผัสความสุขได้

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท

เรื่องของคุณอรุษาน่าสนใจ ทำไมนักธุรกิจเริ่มสนใจเกษตรกรอินทรีย์ มาสนใจชาวนาทำไมมาแลกเปลี่ยนทำเกษตรอินทรีย์ ในรอบ

ปีที่ผ่านมา เช่น เกษตรกรคลองโยง จังหวัดนครปฐม ก็ชวนคุณอรุษาไปดูว่าจะยกระดับ จะเสริมพลังชาวนาในพื้นที่ 2,000ไร่ จะช่วยวางแผนในเรื่องการตลาดกันอย่างไร ตรงนี้ก็เรื่องของการที่นักธุรกิจที่มีคุณธรรมเข้าไปช่วยเหลือ โดยพูดเรื่องการค้าที่เป็นธรรม เท่ากับเกษตรกรหลายกลุ่มที่หลงทางเข้าไปตามกระแสตลาด ถูกเอาเปรียบ ได้เข้ามาสู่การค้าที่เป็นธรรม

คุณอรุษา นวราช

เราช่วยเข้าไปดูช่องทางการตลาดจริงๆ พ่อค้าคนกลางเอากำไรไปเยอะ จะทำยังไงให้ตรงนั้นมันสั้นลง ตลาดสุขใจก็เป็นตัวอย่างหนึ่งของเรื่องนี้ ทำให้โซ่ซอกกลางหายไป ทำให้ผู้ปลูกมาขายให้ผู้กินโดยตรง ได้ผักอินทรีย์เพื่อสุขภาพ นอกจากนี้ยังได้ความสัมพันธ์ที่ดี มีความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน คิดว่าเป็นสิ่งที่หายไปจากสังคมไทย ผมอยากภาพตรงนั้นมันขยายออกไป เช่น ให้บริษัทพาพนักงานไปดู อาจจะมีการซื้อข้าวซื้อผักจากพนักงานในฐานะลูกค้าเป็นรายเดือน ทำเป็นเรื่อง CSR พอพนักงานเค้าเข้าสู่ชีวิตเกษตรกรก็เข้าใจเรื่องความสุข และมีความยั่งยืน มีการซื้อเรื่อยๆ การเป็นการเชื่อมโยงเครือข่าย ทำให้โซ่ตรงนั้นมันสั้นลง อยากให้เวลาเรากินข้าว กินผัก กินผลไม้ไม่สามารถนึกหน้าคนปลูกขึ้นมาได้ เพราะคุณค่าตรงนั้นมันหายไปจากสังคมไทย

คุณพกาภาศ สนพัฒนพงษ์

ตรงนี้สำคัญ เป็นสิ่งที่เราได้รับกับตัวเอง ถ้ามีการเชื่อมโยงระหว่างผู้ซื้อกับผู้ผลิตโดยตรง มีใจให้กัน ก็จะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท

ขอเสริมว่าที่พูดคุณอรุษาและน้องๆ พูดกันนั้น เป็นการเข้าสู่ยุคการตลาดเชิงจิตวิญญาณ ลองถามตัวเองว่า ถ้ามีข้าวสองถุง ราคาแพงกว่ากัน 10 บาท แต่ถ้าซื้อถุง

มีผู้สนใจเยี่ยมชม
บูธหลักสูตรชาวนามือ
อาชีพกันอย่างต่อเนื่อง

ที่แพงกว่า จะได้ที่เกษตรกรที่ขายตรง เรา
ก็ซื้ออันที่แพงกว่าเพราะมีความสุขมากกว่า
และตรงนี้เป็นเรื่องของจิตวิญญาณ

คุณอรุช นวราช

ขอเรียนอาจารย์ว่า มันไม่จำเป็นต้อง
แพงกว่าเลย จริงๆ น่าจะถูกกว่า เพราะไม่มี
พ่อค้าคนกลางแล้ว แถมรู้ว่าใครปลูกให้เรา
บอกลูกค้าของเราได้ด้วย

คุณพกา มาศ อนุพัฒน์พงษ์

ตรงนี้เป็นความสุขที่เราได้รับ ถ้าเรา
มองให้ลึกซึ้งถึงผู้ผลิตที่มีความตั้งใจอย่าง
กลุ่มข้าวคุณธรรม กลุ่มพืชผักผลไม้ เป็น
วิถีชีวิตที่เราจะต้องนำกลับคืนมา ขอคุณ
นักธุรกิจแบบนี้ที่ทำเป็นแบบอย่างให้เห็น
ว่าการค้าที่เป็นธรรมจะทำให้เกิดความยั่งยืน
มาถึงท่านสุดท้าย คุณวินัย จากเจ้า
หน้าที่ภาครัฐ สปก. ที่ทำหน้าที่ยกระดับ

สมรรถนะชาวนาอย่างยั่งยืน ตอนนี้เข้าไป
มากน้อยแค่ไหน อย่างไรบ้าง

คุณวินัย เมษดำ

ในอดีต นักส่งเสริมภาครัฐเข้าไป
เกษตรกรต้อนรับ แต่วันนี้ไม่แน่ใจว่านักส่งเสริม
ภาครัฐเข้าไปเกษตรกรจะต้อนรับเหมือน
เดิมหรือไม่ วันนี้แม้ว่านักส่งเสริมการเกษตร
ภาคเอกชน เช่น บริษัทขายปุ๋ยขายยาเข้าไป
เสียค่าใช้จ่ายด้วย นักส่งเสริมภาครัฐเข้าไป
ด้วย แข่งขันกัน คิดว่าลำดับแรกเกษตรกร

ไม่น่าจะเปิดประตูต้อนรับนักส่งเสริมจาก
ภาครัฐ ไม่ได้รับการต้อนรับจากเกษตรกร
ขอเล่าเรื่องว่า เมื่อวานได้มีการ
ถอดบทเรียนกับชาวนามืออาชีพท่านหนึ่ง
ว่าต้นทุนการทำนาเป็นอย่างไร คุ่มหรือไม่
แล้วทำไม่อยากจะทำนาต่อ กล่าวคือทำนา
40 ไร่ เป็นที่นาเช่า 30 ไร่ ของตัวเอง 10
ไร่ อยู่กรุงเทพฯ แล้วเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่
โทรตามว่าต้องรีบกลับด่วน ว่าที่ 10 ไร่ต้อง
ทำ เพราะแปลงต้นน้ำทำแล้ว 30 ไร่ต้องทำ
เพราะไม่ทำ คนอื่นก็จะได้แทน แล้วเราจะ
ไม่ทำตลอดไป ผมถามว่าทำไม่อยากจะทำนาต่อ
คำตอบคือ ยังเชื่อว่า อีก 2-3 เดือนราคาข้าว
จะกลับมา หลายพื้นที่ยังทำนาอยู่ทั้งๆ ที่
ขาดทุน ตอนนี้ราคาข้าวในท้องตลาด 6,000
บาท ต้นทุน 4,600 บาท/ไร่ แล้วจะเหลือ
อะไร ถ้าอย่างนั้น ให้เขาเช่าดีกว่า และเมื่อ
ถอดบทเรียนออกมาแล้วไม่คุ้มทุนไม่ทำนา
ให้คนอื่นเช่าดีกว่าไหม ตรงนี้ดีใจ เพราะเรา

สามารถสร้างทางเลือกให้เกษตรกรได้ เป็นทางเลือกที่ยั่งยืน ความยั่งยืน คือ ความสามารถในการตัดสินใจว่าจะทำนาหรือไม่ทำนา นั่นหมายความว่าต้องมีข้อมูลในการตัดสินใจ ขาวนารู้ต้นทุนแต่ไม่กล้าคิด และไม่สามารถเปลี่ยนอาชีพได้เพราะไม่รู้จะทำอะไร ทำไม่เป็น เพราะที่ข้างๆ ก็ทำนา แต่ถามว่าอาชีพขาวนาจะหายไปหรือไม่ ไม่หาย เพราะเมื่อขาวนาลดน้อยลง จำนวนที่ดินถือครองจะเพิ่มขึ้น การเช่าทำจะเพิ่มขึ้น ตกเฉลี่ยแล้วทำแล้วคุ้มทุนคือ 20 ไร่ เกวียนละ 8,000 บาท ถึงอยู่ได้ ทุกวันนี้ต้นทุนส่วนใหญ่มาจากปุ๋ยกับสารเคมี ไม่นับค่าแรง เพราะสูงอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงที่ภัยธรรมชาติ น้ำเป็นเรื่องสำคัญของการทำนา 3 ครั้งต่อปี

ในส่วนการส่งเสริมของภาครัฐ ส.ป.ก. เป็นหน่วยงานที่มีที่ดินมากที่สุดในประเทศไทย การมีที่ดินมากไม่ได้แปลว่าจะจัดการได้ทั้งหมด ส.ป.ก. ถือกรรมสิทธิ์ทั้งที่ดินของรัฐและที่เราจัดซื้อมาได้ วันนี้มีกฎหมายที่ต้องพูดถึง กล่าวคือ เมื่อ

เกษตรกรเข้ามาถือครองที่ดินส.ป.ก. ที่ดินส.ป.ก. ไม่สามารถจำหน่ายโอนได้ แต่วันนี้ก็ขายกัน ไม่ใช่เพราะเขาอยากขายหรือให้คนอื่นเช่า แต่เขาไม่สามารถสร้างทางเลือกในอาชีพของเขาได้ ทำไปแล้วรายได้ไม่คุ้มกับรายจ่าย จึงเป็นหน้าที่ของส.ป.ก. ที่จะทำยังไงเกษตรกรอยู่ในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน ส.ป.ก. เห็นว่า วันนี้เราต้องร่วมมือกัน นอกจากนี้ยังมีคำถามว่านโยบายสังคมเศรษฐกิจยั่งยืนหรือไม่ เงินที่ใช้มาจากไหน อันนี้น่าคิด ซึ่งเกษตรกรก็รู้แต่รู้ว่าถ้าได้มาจะพอใจ นอกจากนี้ วันนี้เกษตรกรบอกว่าถ้าเขาหยุดทำนา ประเทศชาติล่มจม เพราะธุรกิจรวมกันเช่น คนขายกล้วยเตี๋ย คนขายปุ๋ยขายยา มันจะหายไป ด้วยเราจะมีแนวทางทำให้เกษตรกรคิดได้ทำเป็น ได้อย่างไร

การที่ ส.ป.ก. ได้ทำข้อตกลงกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพื่อขยายผล นำ หลักสูตร ขาวนามืออาชีพไปใช้พัฒนา smart officer กับ smart farmer นั้น เรามอง 3 เรื่องในการพัฒนาที่ยั่งยืน (1)

เปลี่ยนวิธีคิด จากการใช้ทรัพยากรเป็นใช้ความรู้ ในอดีตเราสามารถเพิ่มจำนวนไร่ โครงสร้างพื้นฐานไปได้อย่างไม่จำกัด แต่ปัจจุบันนี้ทำไม่ได้แล้ว ดังนั้น ทำอย่างไรที่เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินมากนักจะสร้างทางเลือกให้อยู่ได้อย่างยั่งยืน (2) บริหารจัดการอาชีพของตัวเองตลอดโซ่อุปทาน เพราะไม่รู้ว่าจะผลิตแล้วไปไหน และ (3) การใช้ข้อมูลต้องให้เกษตรกรใช้ข้อมูลเพื่อการสืบค้น และวางแผนการจัดการการผลิตและขายในอนาคต เมื่อไรที่วางแผนเอาข้อมูลในปัจจุบันไปใช้ในอนาคต ผมคิดว่าไม่ทันการ

สุดท้ายในเรื่องของกลุ่ม เรายังพัฒนาคน เรามีโครงการในการดูแล โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เราพบโจทย์ คือ วันนี้คนรุ่นใหม่ที่จะมาสืบทอดเกษตรกรน้อยมาก อายุเฉลี่ยมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป เรามองเห็นอนาคตว่ามันล่มจมถ้าเราไม่แก้ไขสร้างคนรุ่นใหม่เข้าไป ตัวโครงการเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ทำร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการเราต้องการคนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร อย่างวันนี้เราได้มีเกษตรกรรุ่นใหม่เป็นรุ่นที่ 9 จาก

บรรยากาศ ณ จุดลงทะเบียนเข้าร่วมเสวนา

นครราชสีมา ผู้สนใจอาชีพเกษตรกรและต้องการสร้างทางเลือกให้กับตัวเอง เขามองว่าไปไม่ได้ในภาคบริการภาคธุรกิจ เพราะเห็นความไม่ยั่งยืนในการจัดการในภาคธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มนิสิตจุฬาฯ ผู้อยู่ในโครงการ Smart Farmers ที่จะเข้าไปเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงในเชิงพื้นที่ โดยเข้าไปวางแผน จัดการ เก็บข้อมูลก่อน แล้วค่อยตัดสินใจว่าจะทำนาหรือไม่ทำนา สำหรับนักศึกษารุ่นใหม่ที่จะเป็นเกษตรกร ถ้าเขาเห็นว่ารายได้ไม่สามารถเทียบเคียงกับภาคธุรกิจภาคบริการก็จะไม่ทำเกษตร ดังนั้นถ้าจะสร้างรายได้ต้องพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จึงบอกได้ว่าการส่งเสริมภาคเกษตรไม่ใช่เรื่องง่าย

คุณพจนมาศ ธนพัฒน์พงษ์

ขอเป็นกำลังใจให้กับนักส่งเสริมการเกษตรที่ปรับตัวไปกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ลำดับต่อไป ขอเชิญทุกท่านซักถาม แลกเปลี่ยน หรือเปิดประเด็นได้เลยค่ะ

คุณมานะ สุดสงวน

จากที่เราทำนาปีละครั้ง ในวันนี้เราทำนาปีละ 3 ครั้ง พวกศัตรูพืชมีอาหารกินตลอดปี ทำให้เราต้องใช้ทรัพยากรมาก ใช้สารเคมีมาก คุณภาพในการทำนาสามครั้งน่าจะน้อยลง เราจะเปลี่ยนเป็นทำปีละครั้งเพื่อลดการใช้ปุ๋ย เพิ่มคุณภาพ และพอลาอาหารน้อยลง เราต่อรองราคาได้มากขึ้น เพราะวันนี้เค้าผลิตน้ำมันได้น้อย กำหนดราคาขายได้ อยากให้ช่วยกันคิด

คุณสุภาภรณ์

วันนี้เกษตรกรอาจจะมีความหวังขึ้นมา และยังได้เห็นนักธุรกิจที่มีคุณธรรม เลยอยากถามว่า ตรงนี้ทำอย่างไรจะลงไปถึงจังหวัดสุรินทร์บ้าง พอลจะเป็นไปได้หรือไม่ หาก สปก. อยู่ตรงนี้พอลจะเป็นไปให้ความร่วมมือที่จังหวัดสุรินทร์บ้าง ได้หรือไม่

นอกจากนี้ยังมีความหวังกับเกษตรกรอินทรีย์ เพราะอาจจะไปไม่ถูกทาง ทำอย่างไรจะได้เรียนรู้ความรู้เรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ให้ได้ผล เพราะเวลาทำแล้วผลผลิตมันไม่ได้ ทำให้ชวนใครมาทำเค้าไม่เอาด้วย เพราะของเราทำแล้วไม่ได้ผล

คุณอดุลย์ ไกลพันธ์

ผมแนะนำว่าไปอยู่กับคุณเกิดคำกล้าสักเดือนหนึ่งเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเกษตรกรอินทรีย์

คุณแก่นคำกล้า พิลาน้อย

ผมจะจัดค่ายอบรมวันที่ 28-30 มิถุนายน 2557 นี้ รับ 30 คน ที่บ้านผม โดยเปิดรับวันที่ 1 มิถุนายนนี้ ขอให้ติดต่อเบอร์ 08-4642-2370 ผมให้ไว้สำหรับการโทรไปรับสมัคร โดยเป็นเกษตรกรอินทรีย์แบบผสมผสานและการคัดและผลิตพันธุ์ข้าวแบบอินทรีย์ หลายคนสงสัยว่าทำไม

น้องนิลิตจุฬาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวที

ทำเกษตรอินทรีย์แล้วต้องผสมผสานด้วย เพราะการเกษตรอินทรีย์มีทั้งเชิงเดี่ยว นา 10 ไร่ ปลูกข้าวทั้ง 10 ไร่ แต่แบบผสมผสาน จะมีปลูกผัก ปลูกผลไม้ ขุดสระเลี้ยงปลา เป็นระบบที่ผสมผสาน ครบถ้วนสมบูรณ์

คุณอดุลย์ ไกลนพันธ์

ขอเสริมว่าแต่เดิมเกษตรกรผลิตเพื่อผลิตเพื่อบริโภค บริโภคเหลือแล้วค่อยจำหน่าย แต่ทุกวันนี้เราผลิตเพื่อจำหน่าย แม้แต่ ธกส. เองก็มองว่านี่เป็นความผิดพลาด จำหน่ายอย่างเดียวแต่ซื้อกลับมาสามสิบบอย่าง ผลเลยล้มเหลว

คุณแก่นคำกล้า พิลาน้อย

เราต้องเปลี่ยนจากการจำหน่ายแบบลูกจ้างมาเป็นการจำหน่ายแบบผู้ประกอบการ ที่ผ่านมาระบบจำหน่ายแบบเป็นลูกจ้างของโรงสี ไม่ใช่ผู้ประกอบการ เกษตรกรรุ่นใหม่ควรจำหน่ายแบบเป็นผู้ประกอบการ นั่นคือเปลี่ยนแนวคิด มีความเป็นเจ้าของ

58 คนสาทรณ์

คุณอดุลย์ ไกลนพันธ์

ผมทำเรื่องโรงสี จากผมทำโรงสีเล็กๆ จนตอนนี้มีเครื่องแยกสี มีโรงสี สตีลค็อกข้าว แต่ผมไม่เคยลืมหักพิศตัวเอง ยังเอาแกลบกลับไปทำคอกไก่ เอาไปให้ไก่กิน เอาไปทำปุ๋ย เราขายแต่ข้าวสาร ที่เหลือเอากลับมาทำปุ๋ย ถ้าเราเข้าใจตรงนี้ เราจะเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรามีทั้งหมดเลย

คุณอรุณ นวราช

ผมเห็นด้วยกับการทำนาปี เพราะเกษตรอินทรีย์เป็นการทำแบบดั้งเดิม อย่างคุณข้าวคุณธรรมทำข้าวนาปีอยู่แล้ว เพราะโดนบังคับเรื่องฝน การที่เราเร่งปริมาณทำให้ใช้สารเคมีเยอะขึ้น ทำให้ต้นทุนสูงขึ้นตามมา ตอนนี้คนเป็นห่วงเรื่องสุขภาพ คนยอมจ่ายเพิ่มขึ้น และยังส่งออก ผู้ส่งออกต้องการของแปลก เพราะเป็นจุดขาย ประเทศไทยเราไม่ควรแข่งที่ปริมาณ มาแข่งแบบคุณภาพแทน ผมเห็นด้วยถ้าจะกลับมาทำนาปี ไม่ฝืนธรรมชาติ

คุณแก่นคำกล้า พิลาน้อย

ผมเห็นด้วย ทางกลุ่มของผมส่งเสริมให้เรานำนาปีละครึ่ง ให้มีคุณภาพ พอทำงานเสร็จแล้วเราทำอย่างอื่นต่อไป

คุณอำพล

ขอบคุณคุณเกิดคำกล้าที่เก็บพันธุ์ข้าวเหลืองโคราชไว้ให้

รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเจริญศิลป์ จ. สกลนคร

อยากมาอบรมที่ห้องนี้ เพื่อที่จะได้กลับไปทำนาหลังเกษียณ มีปัญหาว่าเราต้องซื้อพันธุ์ข้าว เพราะจะทำนาต้องมีพันธุ์ข้าว เลยไปซื้อที่ศูนย์วิจัย ต้องลงทะเบียนด้วย แต่ในสมัยก่อนไม่เป็นปัญหา เพราะเก็บพันธุ์ข้าวเอาไว้ทุกปี ปีต่อปี ปลูกข้าวแล้วก็มีการมวนวีธี ภูมิปัญญาชาวบ้านเก็บพันธุ์ข้าว แต่สมัยนี้ต้องซื้อ และต้องทำแบบนั้นทุกๆ สามปีสี่ปี เลยอยากถามคุณเกิดคำกล้าซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับการเก็บพันธุ์ข้าว น่าจะเป็นการช่วยเหลือชาวนาในระยะยาวและยั่งยืน ในการเก็บพันธุ์ข้าว

คุณอดุลย์ ไกลนพันธ์

การต่อยอดพันธุ์ข้าวพื้นเมือง คนที่ในเมืองย่อมทำได้ดีอยู่แล้ว คุณเกิดคำกล้าทำหน้าที่เพียงเก็บพันธุ์ข้าว

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท

วันนี้เป็นจุดเริ่มต้นในการปลูกข้าวพื้นเมือง เราต้องมองการณ์ไกลว่าความยั่งยืน มีประเด็นเรื่องความมั่นคงทางอาหารด้วย และจะทำได้อย่างไร จะขายใคร อย่างไร

วิทยากรและผู้เข้าร่วมเสวนาร่วมถ่ายภาพที่ระลึก

และจะอยู่อย่างยั่งยืนอย่างไร เป็นสิ่งที่ดี ต้องไม่ทิ้งการรวมกลุ่ม การสร้างเครือข่าย การสร้างพันธมิตรที่มีคุณธรรม

คุณอนุสร

สำหรับการรับมอบหมายเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ ได้ลงพื้นที่ อ. วังน้ำเขียว มาเรียนรู้ในเชิงการทำเกษตรเต็มตัว ตลอด 4 ปีที่ผ่านมาเราเรียนตลอดห่วงโซ่การผลิต เมื่อฟังเรื่องการพัฒนาชาวนามืออาชีพ เลยเจาะจงไปเรื่องตลาด เพราะเชื่อว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความสามารถในการผลิตพอสมควร แต่ว่าการเกษตรอินทรีย์ไม่มีตลาดรองรับไม่ได้ไปรับรอง ก็ทำไม่ได้อยู่ดี สิ่งที่ทำไปแล้วก็สูญเปล่า แล้วจะอย่างไร เกษตรกรอาจหันกลับไปทำเกษตรเคมี เพราะง่ายกว่า สะดวกกว่า

นอกจากนี้ บางคนแม้ดั้นด้นมาเรียนเกษตร แต่พ่อแม่ไม่ได้ส่งเสริมให้เรียนเกษตร จบมาแล้วเค้าไม่อยากให้กลับไป ไม่อยากให้ทำเกษตร อยากให้ประกอบอาชีพอื่น อยากถามท่านเกษตรกรที่มีลูกหลานว่าทำไมถึงเห็นเกษตรกรมีความลำบากหรือไม่มีความเจริญก้าวหน้า

คุณแก่นคำกล้า พิลาน้อย

เชื่อว่าสุดท้ายพ่อแม่จะยอมรับเอง หลายคนอยากกลับไปช่วยพ่อแม่ทำเกษตรกรรม เพราะเค้าเห็นคุณค่า แต่พ่อแม่ไม่เห็นคุณค่าเหล่านั้น ไม่เห็นคุณค่าความคิดของลูกๆ หากมองดีๆ พ่อของผมอยากให้ผมไปเป็นเจ้าคนนายคน แต่ผมเห็นว่าเกิดสงคราม เจ้าคนนายคนก็ไม่มีเงินเดือนกิน ครูก็ไม่เงินเดือน ตำรวจก็ด้วย จะเห็นว่าเกษตรกรเป็นอาชีพที่มั่นคง คนเราสุดท้ายก็หนีไม่พ้นเรื่องอาหารการกิน แล้วอาหารอะไรที่ปลอดภัย ถ้าไม่ใช่อาหารที่เราปลูกเอง ข้าวสารการในหมู่บ้านผมก็ซื้อที่นาและหวังจะกลับมาทำนา ผมยืนยันว่าเกษตรกรเป็นอาชีพที่มั่นคงมากที่สุด

คุณพกามาศ ธนพัฒพงษ์

เรื่องนี้เป็นไปตามเพลงชีวิตกสิกรว่า “กสิกรแข็งขันเป็นกระดูกสันหลังของชาติ ไทยจะเรืองอำนาจเพราะไทยเป็นชาติกสิกรรม” สังคมกสิกรรมของไทยยังมีอำนาจอยู่ หลักคิดอันนี้ เพลงนี้ก็ยังอยู่

สุดท้ายอยากให้ รศ.จุฑาทิพย์ช่วยสรุปบทเรียนว่า การเรียนรู้ของเรา วิถีชีวิต

เกษตรกรควรจะเป็นอย่างไร เราจะยกระดับมาตรฐานชาวนามืออาชีพได้อย่างไร

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท

อยากให้กำลังใจน้องๆ ว่าค่อยๆ ทำไป ทำนาได้นา ทำสวนได้สวน โจทย์หลักสูตรของเราเน้นเรื่องการสร้างความสมดุลระหว่างอาชีพและชีวิต ของคนที่จะมาเป็นเกษตรกร ไม่ใช่ทำแล้วเสียสุขภาพ ทำแล้วเป็นหนี้ ทำแล้วถูกเอาเปรียบ ส่วนที่ว่าทำเกษตรอินทรีย์แล้วจะไปขายที่ไหน เราเห็นว่าเราจะต้องสร้างตลาดทางเลือก เมื่อประเทศไทยต้องการจะยกระดับความสามารถในการแข่งขัน ยกกระดับมูลค่าเพิ่มให้สินค้าการเกษตร เราจะต้องดำเนินไปในทิศทางของเกษตรอินทรีย์ จึงอยากให้ทุกคนติดตามข้อมูลข่าวสาร มีที่ปรึกษาที่ดี ตั้งมั่นในนามของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ ชอบคุณคุณค่ะ

ตอนท้ายรายการเสวนา คุณพกามาศ ได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมเสวนาและวิทยากร ทั้ง 5 ท่าน โดยฝากให้ทุกๆ คนคอยติดตามงานวิจัยของสถาบันฯต่อไป